

Titel

De Automatische Externe Defibrillator in het bedrijf, een vitale noodzaak?

Subtitel

Een evaluatiestudie in bedrijven in Vlaanderen.

Auteur abstract

Mathieu Verbrugghe

Auteur eindwerk

Dr. Mouloud Kalaaï, Mensura Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk

Achtergrond

De Automatische Externe Defibrillator (AED) krijgt veel aandacht in de publieke opinie. In heel wat publieke plaatsen waar veel mensen samenkomen werden de laatste jaren AED's geplaatst.

Als er levens gered moeten worden, dient de "Chain of Survival" in acht genomen te worden. Het gebruik van de AED staat binnen de "Chain of Survival" op de derde plaats na het bellen van de externe hulpdiensten en het starten van klassieke reanimatie.

Weinig studies zijn echter gebeurd naar de aanwezigheid en het effectieve nut van AED's op de werkplaats. Meer duidelijkheid over de noodzaak van een AED is daarom nodig.

Doelstelling

Deze studie had tot doel een beeld krijgen van:

1. de organisatie van de eerste hulp procedures in bedrijven in Vlaanderen
2. de aanwezigheid van de AED in bedrijven in Vlaanderen
3. het gebruik van de AED in bedrijven in Vlaanderen
4. de criteria die Vlaamse bedrijven hanteren om een AED al dan niet aan te kopen

Methode

Een studie werd uitgevoerd in Vlaamse bedrijven. Hiertoe werd een zelf geconstrueerde vragenlijst gebruikt. De vragenlijst bestond uit 37 vragen: 8 algemene vragen, 21 vragen voor bedrijven met een AED en 8 voor bedrijven zonder AED.

Advies en toestemming werden gevraagd aan het ethisch comité van de Universiteit Gent.

De vragenlijst werd door Vlaamse professionele organisaties (Prebes en de VVIB) verstuurd naar hun leden en werd door interne preventieadviseurs en interne bedrijfsartsen ingevuld.

Belangrijkste resultaten

In totaal namen 767 bedrijven deel aan de studie. De vragenlijst werd ingevuld door interne preventieadviseurs (96,5%; n=740) en interne bedrijfsartsen (3,5%; n=27). De deelnemende bedrijven gaven in 52,2% (n=400) van de gevallen aan overwegend een industriële activiteit te hebben en in 47,8% (n=367) overwegend een administratieve activiteit.

Organisatie van de eerste hulp procedures

In 89,7% (n=674) van de bedrijven zijn er procedures en afspraken rond de opvang van externe hulpdiensten. De verwachte aanrijtijd van de ambulance is 10 minuten (mediaan). De aanrijtijd van 12 minuten (dit is de tijd waarnaar vaak gestreefd wordt vanuit de 100-centrales), wordt in 24,4% van de bedrijven overschreden. Anderzijds ligt de aanrijtijd van een ambulance voor 19,8% van de bedrijven onder de 5 minuten (de aanbevolen tijd waarbinnen een AED aangelegd moet worden volgens de literatuur).

Aanwezigheid van de AED

Van de deelnemende bedrijven heeft 48,8% (n=374) een AED. Een stijgende trend wordt waargenomen voor de aanwezigheid van de AED in de deelnemende bedrijven over de periode 2010-2014.

Eén op vier bedrijven met een AED baseerden de beslissing om een AED aan te schaffen op een risicoanalyse (23,2%), terwijl 9,3% van de bedrijven zonder AED een risicoanalyse gebruikten om te beslissen geen AED aan te kopen.

De aanwezigheid van de AED in bedrijven opgenomen in deze studie is afhankelijk van:

- het aantal personen aanwezig op de site (inclusief externen)
- de aanwezigheid van specifieke bedrijfsrisico's die mogelijks hartproblemen kunnen veroorzaken (bv. veel oudere werknemers, zware fysieke arbeid, elektrocutie)

De aanwezigheid van een AED in bedrijven opgenomen in deze studie is niet afhankelijk van:

- het type van activiteit dat overwegend in het bedrijf wordt gedaan (administratief versus industrieel)
- de aanrijtijd van de ambulance (mediaan 10 minuten)

De meeste bedrijven met een AED (78,9%) controleren hun toestel intern en hebben hier iemand specifiek voor aangeduid (93,6%). De meeste bedrijven (83,9%; n=289), voorzien minstens om de 12 maanden een opfrissingscursus rond het gebruik van de AED voor hun medewerkers.

Gebruik van de AED

De AED gaf een elektrische schok tijdens 49 gebruiken verspreid over 21 bedrijven van de 317 die deze vraag hebben beantwoord. Er waren 35 overlevenden van de 45 gemelde slachtoffers. Het jongste slachtoffer was 39 jaar. De meeste slachtoffers waren tussen de 40 en 65 jaar, 8 slachtoffers waren ouder dan 65 en van 9 slachtoffers was de leeftijd niet gekend.

Conclusies

Een AED is een betrouwbaar en nuttig toestel als het regelmatig onderhouden en getest wordt. Een te lange aanrijtijd voor de externe hulpdiensten en/of een moeilijke toegankelijkheid van het bedrijf in combinatie met de aanwezigheid van risico's op hartproblemen kan een AED in het bedrijf nuttig maken. De AED kan echter ook een vals veiligheidsgevoel geven. De aandacht moet gericht blijven op de eerste 2 schakels van de chain of survival: oproepen van de hulpdiensten en reanimatie waarvoor werknemers opgeleid moeten worden. Hierna kan een AED (derde schakel) gebruikt worden. De beslissing om al dan niet een AED aan te schaffen dient voorafgegaan te worden door een risicoanalyse.

Uit de studie van Dr. Kalaai blijkt dat bedrijven (met en zonder AED) in Vlaanderen zich te weinig baseren op een risicoanalyse voor de inschatting van cardiale risico's op de werkvloer en dat er geen duidelijke structuur in deze risico-inschatting zit waardoor de plaatsing van een AED te vaak ondoordacht gebeurt. Wanneer bedrijven toch een risicoanalyse doen, houden ze geen rekening met alle belangrijke risicofactoren zoals de aanrijtijd van de ambulance.

Op basis van dit onderzoek en een literatuurstudie kunnen volgende voorstellen worden gedaan voor bedrijven in Vlaanderen om hen te helpen bij de risicoanalyse:

1. Vraag een computersimulatie van de aanrijtijd van de hulpdiensten voor het bedrijf via de dienst 100 en doe een oefening in het bedrijf vanaf het punt waar de hulpdiensten zouden toekomen tot aan verschillende werkposten.
2. Ga na of het terrein van het bedrijf gemakkelijk toegankelijk is.
3. Hou rekening met het cardiaal risicoprofiel van werknemers en heb bijzondere aandacht voor werknemers vanaf 40 jaar. Om de leeftijd van de werknemers in uw bedrijf in kaart te brengen kunt u een leeftijdspiramide opstellen.
4. Kijk naar risicowerkposten, elektrocutiegevaar, zware fysieke arbeid, extreme temperaturen, psychosociale druk en vooral naar de combinatie van risico's.
5. Meer dan 250 mensen ouder dan 50 jaar aanwezig op de site over een periode van 16 uur per dag is een risicofactor volgens de literatuur.
6. Kijk naar het aantal en de omstandigheden van de hartproblemen (niet alleen de hartstilstanden) de afgelopen 5 jaar.

7. Controleer of de externe hulpdiensten vanuit elke locatie in het bedrijf kunnen opgeroepen worden (GSM bereikbaarheid, eventueel vaste noodtelefoons voorzien).
8. Herhaal de risicoanalyse regelmatig in het kader van wijzigende risicoposten, onder worden van de werknemers, gewijzigde productieprocessen, ...

Contact

Mouloud.Kalaai@Adhesia.be

Volledige referentie eindwerk

Kalaai, M., De Automatische Externe Defibrillator in het bedrijf, een vitale noodzaak? Een evaluatiestudie in bedrijven in Vlaanderen. Gent, UGent, niet-gepubliceerd eindwerk, 2015, 73blz.